ייִדישער וויסנשאַפֿטלעכער אינסטיטוט · ייִוואָ
Est. 1925
15 WEST 16TH STREET · NEW YORK · NY · 10011 · YIVO.ORG · TEL (212) 246-6080 · FAX (212) 292-1892

YIVO ARCHIVES

Record Group 80

Elias Tcherikower Archive

Records of the Mizrakh Yidisher Historisher Arkhiv

1717, 1841-1874, 1881-1896, 1901-1947, 1956, undated
[Bulk Dates 1919-1927]

Folder No. 171

14631

№247-248

Каменный Брод

קאַמעני בראָד

2

Л.б.Д. №247 ц.А. К.I 14632 ~~№33~~

Изъ матеріаловъ
Краснаго Креста.

Каменный Бродъ.

/Погромы въ Волынской губ./

Показаніе П.Я.Ланцберга, запис. 4 августа.

М. Каменный Бродъ находится около Рогачева /Новоградъ-Волынскаго уѣзда/ въ районѣ Полонное-Барановка. Въ первой половинѣ іюля въ м. Каменный Бродъ ворвалась банда изъ мѣстныхъ крестьянъ, во главѣ которой стоялъ штабсъ-капитанъ Романюкъ, оперировавшая впослѣдствіи приблизительно черезъ недѣлю въ Полонномъ. Когда банда прибыла въ Каменный Бродъ, были взяты заложниками 250 евреевъ, и такъ какъ штабъ повстанцевъ находился въ Рогачевѣ, рѣшили ихъ отправить туда. Снарядили охрану человѣкъ въ 50-60, подъ конвоемъ которой всѣхъ 250 еврейскихъ заложниковъ отправили въ Рогачевъ. Между тѣмъ, въ Полонномъ организовался отрядъ человѣкъ въ 80 изъ мѣстныхъ бундовцевъ и пришлыхъ большевиковъ /около 60 матросовъ/ для борьбы съ бандами. Отрядъ этотъ вышелъ изъ Полоннаго по направленію къ Барановкѣ. Среди охраны, конвоировавшей 250 каменобродскихъ заложниковъ по дорогѣ въ Рогачевъ, кѣмъ-то былъ пущенъ слухъ, что изъ Полоннаго и Барановки "500 жидовъ идутъ на насъ". Стража открыла стрѣльбу по заложникамъ и всѣ 250 евреевъ были перебиты.-

++++ ооо ++++

№248 Ц.А. К.1. №378

Из материалов Краснаго Креста

Поступило в редакцию в февр. 1920 г.

14633

ПОСАД КАМЕННОБРОД

(Новоградволынскаго уезда)

Погром 9-го июля 1919 г.

Посад Каменноброд составляет собой рабочий поселок при фарфорово-фаянсовом заводе быв. Зусьмана. До войны К-Бр. насчитывал около 1500 населения (приблизительно 400 семейств), из них 95% евреев. В 1914 году фабрика была присотановлена вследствие войны; это вызвало переселение многих семейств в другие местности. Почти все население посада живет прямо или косвенно на средства завода (рабочие, служащие, ремесленники, лица интелегентных профессий, духовные и т.д.) и благосостояние всегда зависит от положения завода. Когда в 1915 году фабрика была эвакуирована в связи с наступлением австро-германцев, население пасада пережило ужасный кризис до резвакуации машин. После возвращения главных машин, произошел пожар, который уничтожил главное машинное отделение; остались только второстепенные отделения, в которых работало незначительное число рабочих. Это положение опять сильно отразилось на материальном положении населения; образовался большой процент безработных, которому пришлось довольствоваться небольшим пайком. В последние два года население К-брод пережило ряд чрезвычайно тяжелых бедствий; разрушение транспорта приостановило вывоз товаров из завода в крупные центры, и явился таким образом денежный голод. По целым месяцам касса завода пустовала, а рабочие со служащими, и вместе с ними все обыватели местечка, просто голодали. Завод начал выпускать собственные деньги (квитанции), и только благодоря энергичной деятельности представителей рабочих, взявших в свои руки дело (хозяин Зусьман бежал в Одессу, а оттуда неизвестно куда) удалось кое как прожить это трудное время. Во время петлюровщины К-бродское еврейское население опасалось погрома, так как в окрестности считали местечко большевитским гнездом, но все кончилось благополучно. Только 8 мая К-бр.. пережил налет со стороны отряда красноармейцев в 25 человек, ограбивших около 20% беднейшаго еврейскаго населения. В последнее время там было спокойно благодоря решительным мерам, принятым уездной властью, во главе которой все время стоял К-бродский фабричный фельдшер Кисельгоф. (псев. Наумов). В среду ~~9 мая~~ 9 июля разразилось страшное несчастье. Банда повстанцев из окрестных деревень в 200 человек ворвалось в местечко и потребовало выдачи всех евреев коммунистов. К этому времени в К-бродах присутствовал упомянутый фельдшер Кисельгоф, который несколько дней тому назад об"езжал близлежащие деревни и вел широкую агитацию среди

крестьян за своетскую власть. Бандитами был созван сход,куда насильно из квартир сгоняли всех евреев-мужчин.Когда было собрано все наличное в посаде еврейское мужское население,ему было пред"явлено ультимативное требование выдать Кисельгофа и остальных скрывающихся евреев-коммунистов на растрел и тогда все задержанные будут освобождены,в противном же случае все будут растреляны.Собранные отказались выдать своих братьев, заявляя,что они не знают среди своих коммунистов;тогда была открыта стрельба и все пали.

Передающая эти подробности девушка I7 лет бежала оттуда на 3-й день после погрома.Число павших жертв не выяснено. В местечке остались толькоженщины и дети,мужское население почти все перерезано. Есть несколько десятков раненных. Бежать удалось ничтожному количеству. Убитых говорят насчитывается до 200. Кисельгоф был найден бандитами;он отстреливался из браунинга,но наконец,застрелил себя.Издевательства над его трупом не подаются описанию. Теперь в К-бродах остались только вдовы и сироты,совершенно убитые горем и совершенно неимеющие средств к существованию даже на один день.-

СПИСОК УБИТЫХ в КАМЕННЫХ-БРОДАХ.

I) Рав. Шварцштейн,2) М.Х.Заславский,3)М.Мардер, 4) М.Бердичевский, 5)М.Вильнер, 6)З.Лабан,7)М.Барах,8)У.Барах, 9)Б.Барах, I0)М.Красиловский II)Ш.Гендлер,I2)Ш.Сегал,I3,I4,I5)М.П.И Ш. Оксенгорн,I6)П.Биберкард,I7) Ш.Винер,I8)М.Биберкард,I9)А.Васершторм,20,2I) В.и М. Люстерник,22)Шейнис 23-26) А.А.Л. и С. Лангеры,27) Х.Гусит,28)Ш.Кравец,29) Бройде,30-3I)С.иО Келерманы,32)Т.Мендюк,33-34)Ф.и М. Розенштайн,35) Ш. Черноморский,36)И. Шлитин.,37) Сын,38)-40) Л.М. и сын неизвестно Гользман, 4I) Г. Мардер, 4I) Тершонов,42)М. Ланде, 43)Ш. Ткач,44)Гольц,45)М.Л. Черноморский, 46)Б.Шамес,47)М.Чудновский,48) У Кала н,49)Л.Миочкин,50) И Гольц,5I) Т. Калан,52-55 Мирочники,56) Бродский,57)М.Меламед,58) I.Баран,59)У.Билич, 60) А.Березнер,6I)Азарве,62)Д.Тирштейн,63)К.Альперин,64)П.Тиворман,65) Д.Либ рман,66)Ш.Володчинский,67-69) 70-72) Слепаки,73) М. Пожарник,74) М.Векерман,75) П.Клейн,76) А. Бару, 77)Б.Штраксель,78-79 отец и сын Гильман 80-8I) Д.Беры, 82) бр.Шейнис,84) В.Янка,85)Л.Шлаен, 86)А.Городницкий,87) Г. Розенфельд,88) Л.Кейлис,89-90)Бр.Э длер,9I)-92) Поташники,93) И.Куринце,94) Т.Гольденберг,95)I.Биберкард,96)Фридман, 97)Ш.Каплан,,98) О.Альбер,99)У.А.Алидман,I00)У.Гринберг,I0I)Б.Шлаен, I02)С.Герштейн,I03)Я.Ушомирский,I04)Л.Барац,I05)Б.Тальский,I06)Л.Стралис I07)Л.Берн,I08)Л.Ройтман,I09)У.Барак,II0)А.Слепак,III)Х.Шофер,II2)К.Потя

ник, II3)Ш.Поташник, II4)Х.Канцинейль, II5)А.Фракштейн, II6) Ш.Розенцвайг, II7) В. Марлер, II8) М.Шварцштейн, II9)Л.Зайдель, I20)Ш.Шнайдертман, I2I)Х. Шидлевер, I22-I23) З.С.Веркурманы, I24)К.Певна, I25)А.Ратман, I26)В.Лаймгер I27) М.Бару, I28)Д.Слепак, I29)Кисельгоф, I30)Б.Ашена, I3I)П.Гринберг, I32 Л. Волергойм, I33)Ш.Слепак, I34)Т.Балак, I35)У.Гринберг, I36) Гедман, I37)П. Стуль.

I9 убитых, имена которых не доставлены.-

:0:0:0:0:0:0:0:0:0:0:0:0

Настоящий доклад составлен на основании доклада жителя Каменнаго Бродат. Чарноморскаго. Т. Черноморский старый общественный и партийный работник, лично переживший погром и в достоверности вышеизложеннаго сомневаться не приходится.-

Сотрудник Житомирскаго Управления Роскреста

(П о д п и с ь)

№249

Ц.А.(Д.А.)
К.I

14635

Из матеріалов ЕКОПО

Поступило в Ред. 7 ноября 1920 г. / Москва /

КАМЕНСКОЕ

/ бл. Екатеринослава /

Количество еврейских семейств до революціи было около 450. Вся жизнь города вертится вокруг гиганта - Днѣпровскаго завода. Еврейское населеніе жило безбѣдно, занимаясь преимущественно торговлей. Урожденных в Каменском мало: почти все пріѣхавшіе из Сѣверо-Западнаго края, огромное большинство из Могилевской губерніи. Еврейская общественность весьма слабая. Взаимоотношеніе с нееврейским населеніем нельзя было назвать хорошимъ. В 1905 году в Каменском был погром, еще за 5 дней до того, как волна погромов разлилась по странѣ /13 октября/. Жертв во время погрома 1905 года почти не было. Первый погром в 1919 году был 12 мая, когда возставшія против совѣтской власти войска атамана Григорьвва заняли Каменское. Банды вооруженных крестьян с окружных деревень, прия явном попустительствѣ, воздѣйствіи и участіи так называемых "регулярных Григорьевских войск", разгромили еврейское населеніе города и убили 11 человѣк, из коих мѣстных 5, остальные не мѣстные, имена которых нельзя было узнать. На завтра совѣтскія войска отогнали повстанцев, но 18 мая город опять был занят повстанцами и был совершен болѣе жестокій погром, во время котораго убито было 32 человѣка. Убийства были звѣрскія: много изуродованных трупов, разрѣзанных на куски; были случаи насилія над женщинами, а имущество почти всѣх евреев было разграблено. Матеріальные убытки колоссальные. Мѣстное населеніе не принимало участія в погромах: часть отнеслась равнодушно, часть злорадно указывала погромщикам еврейскія квартиры, и лишь нѣкоторые проявили участіе и прятали много евреев. Послѣ погрома еврейское населеніе, обѣднѣвшее и терроризованное, стало убѣгать из Каменского, больше всего в Екатеринослав.

В августѣ, когда добровольцы заняли город, началось безпрерывное издѣвательство и погром еврейскаго населенія. Не было дня и ночи, когда бы не врывались казацкія банды, избивая, насилуя и грабя послѣдніе остатки. Из 450 семейств нельзя насчитать нѣсколько десятков не ограб-

ленных еврейских квартир.

Разграблены не только вещи, но забрана посуда, разбита мебель, изрѣзаны стѣны и книги в поисках спрятанных денег и драгоцѣнностей. У зажиточных людей не осталось рубахи. Издѣвательства казаков не имѣли границ: на десятки людей были надѣтны петли, десятки приставлены к стѣнѣ для разстрѣла и откупались деньгами. Разсказывая о происшедшем, всѣ плачут. Во время пребыванія добровольцев убито 10 человѣк, из них старик Тубин с женой по 70 лѣт, при чем 5 человѣк в один день, на третій день послѣ "Іом-Кипура". С 20-го по 23 сентября город пережил кошмарные дни, описать которые трудно. Убитых жены и родители боялись ходить хоронить. Мѣсяцами еврейское населеніе не ночевало в своих квартирах, упрашивая русских сосѣдей пустить переночевать.

И теперь евреи из Каменского бѣгут, несмотря на всѣ трудности, сопряженныя с переѣздом,/полученіе пропуска, условія переѣзда, трудность устроиться на новых мѣстах и др./

Выѣхала 1/3 еврейскаго населенія - около 150 семейств. Чѣм больше уѣзжает, тѣм ужаснѣе становится настроеніе и положеніе остающихся, которые не в состояніи уѣхать. И теперь вокруг города бродят банды повстанцев, еврейское населеніе находится в постоянном страхѣ.

В городѣ 130-150 сирот родителей, убитых во время погрома, сильно нуждающихся и получающих помощь от Собеза. Но эта помощь едва ли может их накормить на 1-2 дня в мѣсяц. Остальное населеніе на пропитаніе зарабатывает.

Интересно отмѣтить, что евреи, спрятавшіе кои-какія вещи у русских сосѣдей, ничего не получаютъ обратно; в лучшем случаѣ возвращают часть. Еврейское населеніе, сильно терроризованное, боится требовать возврата. Ни в одном совѣтском учрежденіи нѣт евреев служащих. Об'ясняется это тѣм, что евреи боятся поступить на совѣтскую службу, дабы при перемѣнѣ власти или при налетах банд, их семьи и родственники не были вырѣзаны. Еврейское населеніе жалуется на антисемитизм представителей совѣтской власти. Особенно много жалоб на начальника милиціи поляка Добжинскаго, который евреев ругает открыто "жидами"

и "тартарами", новый ругательскій термин, оставшійся в наслѣдство от Шкуровских казаков. Помимо сирот, вдов и небольшого процента нуждающихся, еврейское населеніе в общем не плохо зарабатывает и недурно питается, и в денежной и продовольственной помощи не нуждается. Сильная нужда в платьѣ и обуви.

Теперь при принятых совѣтской властью мѣрах к ликвидаціи торговли, забирается и заработок, и еврейское населеніе останется голым, босым и без хлѣба. Единственная мечта всѣх уѣхать, бѣжать куда бы то ни было. Ѣдут в Сѣверо-Западный край, несмотря на то, что оттуда получаются весьма печальныя вѣсти о продовольственном вопросѣ.

То, что ни у кого не осталось имущества, значительно облегчает вопрос об отъѣздѣ. В городѣ нѣт ни одного еврейскаго учебнаго заведенія и дѣтскаго сада, нѣт и еврейской интеллигенціи. Один учитель убит, другой занялся торговлей, остальные бѣжали.

24/УIII - I920 М. Аспиз.

№250

Ц. А.
К. 1

14638

Балахович на Волыни.

Камень-Каширскъ, Кремень /Кременецъ?/.

Изъ газеты "Коммунистическій Трудъ", № 195, 12го ноября 1920 г. /Москва/.

Кровавая баня.

Рижская газета "Сегодня" - органъ Савинкова и его группы, газета, конечно, хорошо знающая правду о сподвижникахъ Савинкова, вотъ какъ описываетъ подвиги отрядовъ Балаховича въ знаменитомъ отнынѣ Камень-Каширскѣ /Ковельскаго уѣзда/.

"Послѣ того, какъ контрибуція, наложенная на городъ, была уплачена, полковникъ обратился къ солдатамъ со слѣдующими словами: Теперь идите гулять. Начались насилія, которыя въ полномъ смыслѣ этого слова блекнутъ передъ испанской инквизиціей.

Такъ, одинъ офицеръ ворвался въ квартиру нѣкоего Эйзенберга, потребовалъ денегъ и намѣревался изнасиловать его дочь. Когда же послѣдняя оказала ему сопротивленіе, офицеръ отрубилъ ей ноги, вырѣзалъ языкъ, а затѣмъ застрѣлилъ. Затѣмъ, убивъ отца и брата, офицеръ поджегъ домъ.

... Бокальчика и Либенева солдаты бросили въ рѣку. 70-лѣтняго старика облили керосиномъ и подожгли. Въ квартирѣ Кардейева были собраны 40 еврейскихъ дѣвушекъ, надъ которыми издѣвались въ теченіе цѣлаго дня"...

А вотъ разсказъ о м. Кремнѣ /Волынской губ./.

..."Большинство жителей въ ожиданіи прихода Балаховцевъ собрались въ квартирѣ Сокачера, находящейся за городомъ. Туда прибыло 36 солдатъ, выбрали болѣе молодыхъ женщинъ и заперли въ амбаръ. Мужчинъ погнали къ рѣкѣ, гдѣ ихъ бросали въ воду, по плавающимъ стрѣляли. Женщинъ къ вечеру увели въ казарму, гдѣ размѣстили отрядъ.

Убійства происходили также въ мѣстечкахъ вокругъ Ковеля. По полямъ и лѣсамъ валяется большое количество тѣлъ

Такъ повѣствуетъ о кровавыхъ подвигахъ своихъ сподвижниковъ газета Савинкова. Большаго позора, большей гнусности чѣмъ та, до которой докатились послѣдніе герои русской контръ-революціи, представить себѣ невозможно.

Сейчасъ это дѣйствительно издыхающій звѣрь, бросающійся на всѣхъ и вся въ страхѣ передъ смертью.

14640

№251-252

Канев

קאניעוו

2

Из материалов Е. Н. С.

К. А.
К. I

Поступило в редакцию в нач. VI. 19

№ 251

№ 90

V-6

די אויפֿשטאַנד [illegible] באַפֿרײַונג אין קאַנעוו
דערהרגעטע [illegible] 3000 פֿאַרן [illegible]
[illegible] צו די [illegible]

די אונרוהיגע טעג אין קאַנעוו (קיעווער גוב.)

29/8 1919

14641

Канев

יוחנן טעלער. א יונגער מענש, האָט איבערגעגעבן דעם נאָמען, [illegible] פֿאַלגענדע [illegible] אין די
אַנהייבן אין קאַנעוו: [illegible] ערך אין מיטן אַפּריל איז קאַנעוו פֿאַרנומען געוואָרן דורך דעם [illegible] פֿאַר[illegible]
פֿון דער אַרטיקל [illegible] פֿאַרוואַלטונג טריפּאָלע, וועלכער איז אַרײַנגעקומען אין שטאָט [illegible] פֿון
80 מענטשן. אַרײַנקומענדיק האָט ער זיך דערקלערט פֿאַר א באַלשעוויק, נאָר ניט פֿאַר [illegible] האָט ער
אונטערגעשטראָכן אין דעם אויפֿרוף, וועלכן ער האָט גלײַך אַרויסגעלאָזט. ער האָט זיך דערקלערט פֿאַר א „קאָמוניסט“
זײַן אָטריאַד איז געקומען צו מאַכן [illegible], וועלכע זײַנען פֿאַרקומען בלויז אין [illegible]. דער
האָט אין צוויי טעג [illegible] האָט געטראָפֿן געלט אין די [illegible]. די [illegible] באַפֿעלונג. וואָס האָט
[illegible] די באַלשעוויקעס [illegible] גאַנץ רויִק, איז גלײַך אַרײַנגעפֿאַלן אין א גרויסן [illegible] אין האָט א
[illegible] וואָס [illegible] נאָר [illegible]. די [illegible] וואָס זײַנען [illegible] אין די [illegible] פֿון זיי ניט [illegible]
[illegible], נאָר געוואָרן [illegible], [illegible] אויך [illegible] געוואָרן, [illegible] די [illegible] אין [illegible] אין
זיי [illegible] פֿאַרמאַכן די [illegible]. דעם [illegible] א [illegible], אין [illegible] פֿון וועלכן [illegible] דורך די באַלשעוויקעס [illegible]
[illegible] געוואָרן [illegible] פֿאַר א [illegible], האָט מען [illegible] אין דעם, אַז ער איז א
„[illegible]“, [illegible] אין „[illegible]“ אין [illegible]. נאָר צוליב א [illegible]
וואָס [illegible] א באַלשעוויק פֿון די [illegible] האָט זיך פֿאַר [illegible], איז ער [illegible]
[illegible] פֿון די [illegible]. דאָס אַלץ איז פֿאַרגעקומען אין דעם ערשטן טאָג פֿון זייער [illegible]
[illegible] טאָג אין [illegible] האָט זיך אין שטאָט [illegible] א [illegible] א שחיטה.
דער [illegible] האָט זיך [illegible] אין [illegible] [illegible], וואָס [illegible] איז [illegible] א [illegible]
[illegible] פֿאַרוואַלטונג פֿון דעם אָטריאַד [illegible] פֿון די [illegible], [illegible] דער
[illegible] מאַכן א פּאָגראָם, [illegible], האָט זיך [illegible] צו [illegible] דעם
אָטריאַד [illegible] דעם, וואָס ער האָט [illegible] צו מאַכן אין קאַנעוו א [illegible] פּאָגראָם
[illegible] ער איז [illegible] אין שטאָט, האָט ער [illegible] נישט צו מאַכן זײַן פּאָגראָם
ער איז [illegible] אויף [illegible], [illegible] די [illegible]. [illegible] אין [illegible]
דער אָטריאַד איז [illegible] נאָר [illegible] אין נאָך דעם וואָס דעם [illegible] טייל פֿון טאָג
[illegible] א [illegible]. איז פֿון זיי [illegible] געוואָרן א [illegible] צו [illegible]
[illegible] אַלץ מאַכן א שחיטה. [illegible] די [illegible] האָט [illegible] צו [illegible] פֿאַרוואַלטונג
[illegible]. אויף דער פֿאַרוואַלטונג איז ער [illegible] אַרויסגעטראָטן [illegible] א שחיטה אויף
[illegible]. פֿון [illegible] אין [illegible] האָבן [illegible] געווען [illegible] 40 מאַן. די
[illegible], [illegible], זײַנען [illegible] ניט געווען צופֿרידן אין [illegible], אַז זיי וועלן [illegible]
מאַכן דעם פּאָגראָם. א [illegible] די [illegible] פֿון [illegible] איז [illegible] געוואָרן.
דער אָטריאַד האָט זיך [illegible] אין קאַנעוו אין [illegible] פֿון 6 טעג פֿון [illegible]
[illegible] צו [illegible]. פֿאַר דער צײַט האָט מען די שטאָט [illegible] אין [illegible]. [illegible] פֿון

14642

זיינער פון די ארטיגע אידן איז ניט געהערט געווארן. פרייטאג אין אווענט האט טרופעט'ס אטראב פארלאזט זאניטאוו, ווייל ס'האבן זיך פארשפרייט קלאנגען, אז די באלשעוויקעס האבן אנגעגריפן. שבת־בייטאג איז זאניטאוו געווען אין מאכט. די שטימונג בא די ארטיגע אידן איז געווען א רוהיגע. שבת פארנאכט זיינען ארין די ערשטע טיילן פונ'ם באגונער פאלק, און צוויי טאג ארום האבן די אידן רוהיג געפייערט דעם ערשטן סדר.

יאהן סנדלר

29 מאי

W. 10

די אונרוהיגע טעג אין קאָניעװ (קיעװער גוב.)

די אידישע באַפעלקערונג אין קאָניעװ דערגרײכט לערך 3000 פערזאָן לויט דער רעגיסטראַציע פון די קהלה-װאַלן.

29/8 1919

יוחנן סנדלר, א קאָניעװער תושב האָט איבערגעגעבן דעם נאַציאָנ.סעקרעטאַריאַט פאָלגענדע ידיעות װעגן די אונרוהען אין קאָניעװ. לפי ערך אין מיטן אַפּריל איז קאָניעװ פאַרנומען געװאָרן דורך דעם געװעזענעם פאָרזיצער פון דער אָרטיגער זעמסקע פאַרװאַלטונג טרעפּעט, װעלכער איז אַרײנגעגאַנגען אין שטאָט מיט אַן אָטריאַד פון 80 מענטשן. אַרײנקומענדיק האָט ער זיך ערקלערט פאַר א באָלשעװיק, נאָר ניט פאַר קײן קאָמוניסט. דאָס האָט ער אונטערגעשטראָכן אין דעם אויפרוף, װעלכן ער האָט גלײך אַרויסגעלאָזט. ער האָט זיך ערקלערט פאַר א „סאַמאָסטיניק". זײן אָטריאַד איז צוגעטראָטן צו מאַכן אונטערזוכונגען, װעלכע זײנען פאָרגעקומען בלויז אין אידישע הײזער, בערבײ האָט מען צוגענומען װיפיל מען האָט געטראָפן געלד און די מער טײערע זאַכן. די אידישע באַפעלקערונג, װאָס האָט בײ די באָלשעװיקעס מער אָדער װעניגער געלעבט רוהיג, איז גלײך אַרײנגעפאַלן אין א גרויסן שרעק און האָט זיך באַהאַלטן װאו מען האָט נאָר געקענט. די אָבער, װאָס זײנען געבליבן אין די שטיבער זײנען פון זײ ניט געשלאָגן געװאָרן, נאָר געװאָרן באַרויבט, דערבײ אויך שטאַרק געזידלט געװאָרן, אַז בלויז די אידן זײנען קאָמוניסטן און אַז זײ װילן פאַרמאַכן די קלויסטערס. דעם רב א.סנדלר, אין שטוב פון װעלכן ס'זײנען דורך די באָלשעװיקעס רעקװיזירט געװאָרן אײניגע צימערן פאַר א פעלד-טעלעפאָן, האָט מען באַשולדיגט אין דעם, אַז ער איז א „זשידאָװסקע קאָמיסאַר", אָנגערופן און געװאָלט הרגענען. נאָר צוליב א צופאַל, װאָס אײנער א באָלשעװיק פון די פריהערדיגע האָט זיך פאַר אים אײנגעשטעלט, איז ער ניצול געװאָרן, פון די רוצחים. דאָס אַלעס איז פאָרגעקומען אין דעם ערשטן טאָג פון זײער פאַרנומען די שטאָט.

דעם צװײטן טאָג אין אָװנט, האָט זיך אין שטאָט פאַרשפּרײט א קלאַנג

אַז עס גרייט זיך אַ שחיטה. דער קלאַנג האָט זיך פֿאַרשפּרייט אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, װאָס בײַטאָג איז פֿאָרגעקומען אַ ספּעציאַלע פֿאַרזאַמלונג פֿון דעם אָטריאַד מיטן אָנטייל פֿון די אָרטיגע פּויערים, געווידמעט ספּעציעל דער פֿראַגע װעגן מאַכן אַ פּאָגראָם. װי מע גיט איבער, האָט זיך טרעפֿעטן אײַנגעגעבן צו אָרגאַניזירן דעם אָטריאַד נאָר אַ דאַנק דעם, װאָס ער האָט זיי צוגעזאָגט צו מאַכן אין קאָניעװ אַ אידישן פּאָגראָם. נאָר אײדער ער איז אַרײַנגעקומען אין שטאָט, האָט ער זיי דאָך שטרענג געװאָרנט ניט צו מאַכן קײן פּאָגראָם. ער איז אָבער געגאַנגען אויף הנחות, ערלויבנדיג זיי באַראַבעװען אידישע הײַזער, נאָר אָן מענשליכע קרבנות. דער אָטריאַד איז אָבער נאָר דערמיט ניט געװען באַפֿרידיגט און נאָך דעם װאָס דעם גרעסטן טײל פֿון טאָג האָבן זיי אַ סך אָנגעראַבעװעט, איז פֿון זיי אַרויסגעשטעלט אַ פֿאָדערונג צו טרעפֿעטן, װעגן ערלויבן זיי אויך מאַכן אַ שחיטה. באַטראַכטן די פֿראַגע האָט טרעפֿעט צונויפֿגערופֿן אַ פֿאַרזאַמלונג און מיט איר אָנגעפֿירט. אויף דער פֿאַרזאַמלונג איז ער שאַרף אַרויסגעטרעטן געגן אַ שחיטה אויף אידן. פֿון אַלע אָנװעזנדע סאָלדאַטן און פּויערן זײַנען מיט אים אײַנשטימיג אינגאַנצן 40 מאַן. די איבעריגע, דאָס רוב, זײַנען דערמיט ניט געװען צופֿרידן און געװאָרנט, אַז זיי װעלן זעלבסטשטענדיג מאַכן דעם פּאָגראָם. אַ דאַנק די דרויהונגען פֿון טרעפֿעטן איז דאָס אָפּגעלעגט געװאָרן.

דער אָטריאַד האָט זיך געפֿינען אין קאָניעװ אין משך פֿון 6 טעג, פֿון זונטאָג ביז פֿרײַטאָג צונאַכטס. פֿאַר דער צײַט האָט מען די שטאָט באַרויבט און אויסגעלעדיגט. קײנער פֿון די אָרטיגע אידן איז ניט געהרגעט געװאָרן. פֿרײַטאָג אין אָװנט האָט טרעפֿעטס אָטריאַד פֿאַרלאָזט קאָניעװ, װײַל ס'האָבן זיך פֿאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז די באָלשעװיקעס האָבן אָן אָנגריף. שבת־דיגן טאָג איז קאָניעװ געװען אין מאַכט. די שטימונג בײַ די אָרטיגע אידן איז געװען אַ רוהיגע. שבת בײַנאַכט זײַנען אַרײַן די ערשטע טײלן פֿון"ם באָגונער פּאָלק. אין צװײ טעג אַרום האָבן די אידן רוהיג געפּײַערט דעם ערשטן סדר.

יוחנן טנדלר.

29 מאי.

די אונרוהיגע טעג אין קאָניעװ (קיעװער גוב.)

די אידישע באפעלקערונג אין
קאָניעװ דערגרייכט לערך 3000
פערזאָן לויט דער רעגיסטרא-
ציע פון די קהלה-װאלן.

29/8 1919

יוחנן סנדלר, א קאָניעװער תושב האָט איבערגעגעבן דעם נאציאָנ.סעק-רעטאריאט פאָלגענדע ידיעות װעגן די אונרוהען אין קאָניעװ. לפי ערך אין מיטן אפרעל איז קאָניעװ פארנומען געװאָרן דורך דעם געװעזענעם פאָרזיצער פון דער אָרטיגער זעמסקע פארװאקטונג טרעפעט, װעלכער איז ארײנגעגאנגען אין שטאָט מיט אן אָטריאד פון 80 מענשן. ארײנקומענדיק האָט ער זיך ער-קלערט פאר א באָלשעװיק, נאָר ניט פאר קײן קאָמוניסט. דאָס האָט ער אונטער-געשטראָכן אין דעם אױפרוף, װעלכן ער האָט גלײך ארױסגעלאָזט. ער האָט זיך ערקלערט פאר א„סאמאָסטינ יק". זײן אָטריאד איז צוגעטראָטן צו מאכן אונטערזוכונגען, װעלכע זײנען פאָרגעקומען בלױז אין אידישע הײזער, דערבײ האָט מען צוגענומען װיפיל מען האָט געטראָפן געלד און די מער טײַ-ערע זאכן. די אידישע באפעלקערונג, װאָס האָט בײ די באָלשעװיקעס מער אָדער װעניגער געלעבט רוהיג, איז גלײך ארײנגעפאלן אין א גרויסן שרעק און האָט זיך באהאלטן װאו מען האָט נאָר געקענט. די אָבער, װאָס זײנען גע-בליבן אין די שטיבער זײנען פון זײ ניט געשלאָגן געװאָרן, נאָר געװאָרן בארויבט, דערבײ אויך שטארק געזידלט געװאָרן, אז בלויז די אידן זײנען קאָמוניסטן און אז זײ װילן פארמאכן די קלויסטערס. דעם רב א.סנדלר, אין שטוב פון װעלכן ס"זײנען דורך די באָלשעװיקעס רעקװיזירט געװאָרן אײניגע צימערן פאר א פעלד-טעלעפאָן, האָט מען באשולדיגט אין דעם, אז ער איז א „זשידאָװסקע קאָמיסאר", אָנגערופן און געװאָלט הרגענען. נאָר צוליב א צופאל, װאס אײנער א באָלשעװיק פון די פריהערדיגע האָט זיך פאר אים אײנגעשטעלט, איז ער ניצל געװארן, פון די רוצחים. דאָס אלעס איז פאָרגעקומען אין דעם ערשטן טאָג פון זײער פארנומען די שטאָט.

דעם זעלבן טאָג אין אָװנט, האָט זיך אין שטאָט פארשפרײט א קלאנג

אז עס גרײט זיך א שחיטה. דער קלאנג האָט זיך פארשפּרײט אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואָס בײטאָג איז פארגעקומען א ספּעציעלע פארזאמלונג פון דעם אָטריאַד מיטן אָנטײל פון די אָרטיגע פויערים, געווידמעט ספּעציעל דער פראַגע וועגן מאכן א פּאָגראָם. ווי מע גיט איבער, האָט זיך טרעפּעטן אײנגעגעבן צו אָרגאניזירן דעם אָטריאַד נאָר א דאנק דעם, וואָס ער האָט זײ צוגעזאָגט צו מאכן אין קאָניעוו א אידישן פּאָגראָם. נאָר אײדער ער איז ארײנגעקומען אין שטאָט, האָט ער זײ דאָך שטרענג געוואָרנט ניט צו מאכן קײן פּאָגראָם. ער איז אָבער געגאנגען אויף הנחות, ערלויבענדיג זײ בארויבעווען אידישע הײזער, נאָר אָן מענטשליכע קרבנות. דער אָטריאַד איז אָבער נאָר דערמיט ניט געווען באפרידיגט און נאָך דעם וואָס דעם גרעסט טײל פון טאָג האָבן זײ א סך אָנגעראַבעוועט, איז פון זײ ארויסגעשטעלט א פאָדערונג צו טרעפּעטן, וועגן ערלויבן זײ אויך מאכן א שחיטה. באטראַכטן די פראגע האָט טרעפּעט צונויפגערופן א פארזאמלונג און מיט איר אָנגעפירט. אויף דער פארזאמלונג איז ער שארף ארויסגעטרעטן געגן א שחיטה אויף אידן. פון אלע אָנוועזנדע סאָלדאטן און פויערן זײנען מיט אום אײנשטימיג אינגאנצן 40 מאן. די איבעריגע, דאס רוב, זײנען דערמיט ניט געווען צופרידן און געוואָרנט, אז זײ וועלן זעלבסטשטענדיג מאכן דעם פּאָגראָם. א דאנק די דראָהונגען פון טרעפּעטן איז דאס אָפּגעלעגט געוואָרן.

דער אָטריאַד האָט זיך געפינען אין קאָניעוו אין משך פון 6 טעג, פון זונטאג ביז פרײטאג צונאכטס. פאר דער צײט האָט מען די שטאָט בארויבט און אויסגעלעדיגט. קײנער פון די אָרטיגע אידן איז ניט געהרגעט געוואָרן. פרײטאָג אין אָוונט האָט טרעפּעטס אָטריאַד פארלאָזט קאָניעוו, ווײל ס"האָבן זיך פארשפּרײט קלאנגען, אז די באָלשעוויקעס האָבן אָנגעגריף. שבת"דיגן טאָג איז קאָניעוו געווען אין מאכט. די שטימונג בײ די אָרטיגע אידן איז געווען א רוהיגע. שבת בײנאכט זײנען ארײן די ערשטע טײלן פון"ם באָגונער פּאָלק. אין צווײ טעג ארום האָבן די אידן רוהיג געפּײערט דעם ערשטן סדר.

יוחנן סנדלר.

29 מאַי.

Из матеріалов Еккопо (Кіев) №252

Ц.А. (Д.А.) К.1

Поступило в конце 1921

14646

די פּאָגראָם טעג אין קאַנעװ

24 – 28 אַװגוסט נ.ס. 1919

/ פֿון דער צװײטער סעריע ערב-דעניקינס און דעניקינס אַרײַנקומען /,

נאָך שבת דעם 23 אַװגוסט האָט זיך אין שטעטל פֿאַרשפּרײט קלאַנגען, אַז די באָלשעװיסטישע אַרמײ פֿאַרלאָזט קאַנעװ, דערבײ האָבן אײניגע געזאָגט, אַז די באָלשעװיקעס טרעטן אָפּ איבערן אָנגריף פֿון דעניקינס אַרמײ, אַנדערע האָבן גע-זאָגט, אַז אונטער קאַנעװ שטײט אַ באַנדע, װאָס צײלט אָן ביז 15000 מאַן מיליטער. די באָלשעװיסטישע פֿירער האָבן געװאָרנט, אַז זײ װעלן קאַנעװ דער באַנדע ניט אָפּ-געבן און װעלן פֿאַרלאָזן די שטאָט, נאָר דאַן, װען דעניקינס אַרמײ װעט זײן אַ װיערסט דרײַ פֿונעם שטעטל. אַרום דרײַ אַ זײגער בײטאָג האָט זיך אָנגעהױבן אַ האַרמאַטן שי-סערײַ אין שטעטל, װאָס האָט די אידישע באַפֿעלקערונג שטאַרק נערװירט. דעם גאַנצן טאָג, און אױך אױף דער נאַכט האָט דאָס האַרמאַטן שיסערײַ ניט אױפֿגעהערט. שפּעט בײַנאַכט איז געװאָרן שטילער, ~~װעלכע~~ װאָס האָט נאָך מער נערװירט די פילענבע אידישע נשמה. „זײ טרעטן אָפּ און װער װײסט, װאָס פֿאַר אַ באַנדע װעט אַרײַן", האָבן פֿיל געדרונגען.....זונטאָג פֿאַרטאָג דעם 24 אַװגוסט איז אין שטעטל אַרײַן אַ באַנדע, װאָס האָט זיך ערקלערט פֿאַר באָלשעװיקעס, נאָר ניט קאָמוניסטן. װער און װאָס פֿאַר אַ באַנדע דאָס איז, האָט קײנער ניט געװאוסט און די סאָלדאַטן האָבן געגעבן אַ געגנזײַטליכע ידיעות,-אײניגע האָבן געזאָגט, אַז זײ זײַנען דער אָטריאַד פֿון „באַטקאַ מאַכנאָ" אַנדערע, אַז זײ זײַנען פֿון לאָפּאַטקינס פּאָלק און געהען צום „באַטקאַ פּעטלורא". זײער צאָל איז װירקליך דערגאַנגען ביז 15000 מאַן. באַלד װי זײ זײַנען אַרײַן אין שטאָט האָבן זײ זיך געלאָזט איבער די אידישע געסלאַך און האָבן אָנגעהױבן רױבן זידלענדיג דערבײַ די אידן, אױסװאַרפֿנדיק, אַז די זשידעס האָבן גע-בראַכט צו דער קאָמונע אױף אוקראַינע. בשעתן רױבן האָבן זײ געשלאָגן די אידן מכות רצח מיט די ריקלאַדן און נאַהאַיקעס. אױף די גאַסן האָבן זײ נאָכגעיאָגט די אידן מיט די בלױזע שװערדן און זײ געשלאָגן ביז צום טױט. די אידישע באַ-פֿעלקערונג איז זיך צולאָפֿן צו דער אָרטיגער ניט אידישער באַפֿעלקערונג, און איבער די סעדער און גערטנער אין אינם װאַלד. די ניט אידישע באַפֿעלקערונג האָט זיך באַצויגן זײער גוט צו די אידן און האָט זײ אױסבאַהאַלטן פֿון די רוצ-חים, ניט קוקנדיק דערױף, װאָס די כוליגאַנעס האָבן געדראָט די ערלים מיט שיסן פֿאַר באַהאַלטן אידן. צו דער צײַט זײַנען אַהין אָנגעקומען ערלים פֿון די נאָהענטע דערפֿער מיט זעק און װעגן אין האָבן פֿון די אידישע הײַזער אַרױסגענומען דאָס

גוטס. באַטאָג האָט מען אַרױסגעלאָזט אַ מודעה, אַז עס זאָל זײן שטיל, קײנער זאָל ניט מאַכן קײן אונטערזוכונגען אָן קײן אָרדערס, פאַרװאָס מען װעט שטרענג באַשטראָפט װערן. אַזױ װי אױף דער מודיעה איז געװען געחתמעט דער קאָמאַנדיר פון אַלע לינק-בערעגיגע כחות פונם דניעפּער „פּיאַטענקאָ" ניט קוקנדיק דערױף האָבן זיך די רױבערײען געמערט, אין װעלכע עס האָבן גענומען אַנטײל אין גאַנ-צען די מאַכט אין פּיאַטענקאָ בתוכם. בײנאַכט האָבן די באַנדיטן אונטערגעצונדן אַ גאַנצן קװאַרטאַל הײזער און געגאַנגען זוכן אידן זײ זאָלן גײן לעשן און ראַטע-װען פון דער שׂרפה. די בעלי-בתים פון די הײזער האָבן זײ זײער געשלאָגן און געזאָגט, אַז דאָס האָבן זײ אַלײן אונטערגעצונדן זײערע הײזער. צװישן די אידן, װאָס זײ האָבן געכאַפּט אױף ראַטעװען זײנען געװען אױך אַלטע מענטשן פון העכער 70 יאָר. די באַנדיטן האָבן געשלאָגן די אידן מיט פּריקלאַדן, פאַרװאָס זײ אַר-בעטן ניט גוט. דעם צװײטן טאָג האָבן די רױבערײען ניט אױפגעהערט. זײ האָבן באַװיזן קינצלערישע פעיקײטן אױף געפינען געלט און אַנדערע קאָסטבאַרע זאַכן. זײ האָבן פיל ערטער אױסגעגראָבן געלט פון דער ערד.

מאָנטאָג בײנאַכט איז געװען די שרעקליכסטע נאָך די רציחות. זײ האָבן פיל מײדלעך געשענדעט, און געצװאונגען די עלטערן שטײן דערבײ. עס זײ-נען געשענדעט געװאָרן אידענעס פון 50 – 60 יאָר אױף די אױגן פון זײערע קינדער. זײ האָבן געכאַפּט עלטערע אידישע װײבער און זײ געצװאונגען טאַנצן בשעת די אַכזריותדיגע מעשׂים.

דינסטאָג, דעם 26 אױגוסט האָט זיך פאַרשפּרײט אַ קלאַנג, אַז זײ טרעטן אָפּ איבערן אָנגריף פון דעניקינס אַרמײ. נאָך דעם טאָג האָבן זײ נאָך אױך פיל גערױבט, געהרגעט און געשענדעט. פאַרנאַכט איז דאָס שטעטל געװאָרן רײן פון די באַנדיטן. מיטװאָך אינדערפרי זײנען אַרײן אין שטעטל עטליכע אָפיצערן מיט אַ רוסישע דרײ-פאַרביגע פאָן. זײ האָבן געמאַכט אַ מיטינג און האָבן צוגעזאָגט, אַז עס װעט זײן שטיל. די װערטער זײנען געװאָרן באַדעקט מיט אַ טיעף אידיש גע-װײן, װאָס פאַרשטײט די װערט פון שטילקײט. די אידן האָבן אָנגעהױבן בײסלעכ-װײז אַרױסקריכן פון די לעכער און ניט זיכער קוקן אױף דער ליכטיגער שײן. עס האָט זיך געפילט, אַז עס איז נאָך ניט אינגאַנצן, און עס איז גענוג געװען אײן װאָרט, אַז צװישן די אידן זאָל װערן די שרעקליכסטע פּאַניקע. בײטאָג איז אין שטעטל אַרײן אײן אָטריאַד דעניקינצעס פון אַ מאַן 80. נאָר באַלד האָבן זײ אױך אָפּגעשטעלט די דורכגעהענדע אידן און זײ געשלאָגן, און צוגענומען דאָס איבעריגע װאָס עס איז געבליבן אױף זײ, און דאָס אידישע באַפעלקערונג האָט דאַן געפילט די גרעסטע ענטױשונג. בעת די רױבערײען האָבן זײ געהײסן די אידן שרײען „בעי זשידאָװ – ספּאַסי ראָסי!"

2/III 1921 י. סנבלר.

(סנבלר געפינט זיך אין קינדער הײם אױף לעװאַנעװסקי, 19) געזאַמלט א. פּעטראַקאָװסקי

קיעװ.

ЛКС-00(1)5 №253

Ц.А. К.I -

Изъ матеріаловъ Комитета Помощи.

14648

Дер. К а р а г о д ъ. /Кіевской губ./

Районъ дѣйствій бандъ Струка.

/Изъ матеріаловъ уполномоченнаго I.С.Браудо/.

/Переводъ съ еврейскаго/.

Деревня Карагодъ, Радомысльскаго уѣзда, въ I4 верстахъ отъ Чернобыля, состоитъ приблизительно изъ 300 крестьянскихъ хатъ. Евреевъ жило тамъ I5 семействъ. Деревня лежитъ на пути изъ Чернобыля въ Хабно. Карагодскіе евреи жили очень мирно съ крестьянами. Когда банды Струка и Лазнюка начали оперировать въ районѣ Чернобыль-Хабно-Иванковъ - на голову карагодскихъ евреевъ стали сыпаться бѣдствія, въ результатѣ чего всѣ еврейскія квартиры были разгромлены до основанія, хозяйство разграблено или уничтожено. Мѣстные крестьяне принимали въ этомъ участіе, а въ лучшемъ случаѣ относились равнодушно, глядѣли на подвиги бандитовъ. Крестьянъ послѣдніе не трогали совершенно. Какъ въ цѣломъ рядѣ другихъ селъ Струковскаго района - бандиты устроили въ Карагодѣ для крестьянъ "дешевую распродажу" еврейскаго имущества за безцѣнокъ. О такихъ"распродажахъ" предварительно давали знать въ села, и крестьяне одного села приходили за покупкой еврейскихъ вещей другого села. Всѣ карагодскіе евреи , какъ евреи другихъ селъ, покинули свое насиженное мѣсто и переселились на чужбину. Въ Чернобылѣ я случайно встрѣтилъ 3 карагодскихъ евреевъ. Долженъ замѣтить, что тамъ еще сравнительно обошлось благополучно, такъ какъ не было человѣческихъ жертвъ. Изъ 3 евреевъ, допрошенныхъ мною - одинъ считался мѣстнымъ богачемъ. Онъ заблаговременно выѣхалъ изъ села. По дорогѣ на него напали "солдаты", раздѣли его и оставили полунагимъ. Теперь онъ ходитъ оборваннымъ, голоднымъ и надѣется на людскую милость, что не дадутъ ему умереть съ голоду. Остальные два - одинъ съ завязанной головой, черепъ у него разбитъ. Временами онъ кричитъ нечеловѣческимъ голосомъ отъ боли. Лицо его - сплошная посинѣвшая рана, изъ опухоли проглядываютъ глаза черезъ узкія щели. Второй еврей смотритъ лучше. У него лѣвая рука поломана, и онъ ею не владѣетъ. Я не могъ ихъ долго разспрашивать, мнѣ было тяжело прислушиваться къ ихъ отрывочнымъ хриплымъ словамъ, полнымъ вздоховъ. Я просто не былъ въ состояніи видѣть слезы, тихо блуждавшія въ сѣдой бородѣ еврея.

Вотъ вкратцѣ, что они разсказываютъ:

Золотарь, Нухимъ Аврумовъ, 4I года, женатъ, портной.

Начиная съ декабря 1918 года банды Струка посѣщали наше село безъ конца. Это были крестьяне сосѣднихъ селъ, въ большинствѣ бывшіе солдаты или просто подонки съ очень дурной славой. Изъ нашего села тоже примкнуло къ Струковской бандѣ нѣсколько молодыхъ крестьянъ, любившихъ хорошо пожить и имѣвшихъ мало общаго съ хлѣбопашествомъ.

Когда струковскія банды проходили недалеко отъ насъ, группы ихъ заходили въ село погостить у своихъ и попутно играя своей винтовкой, выпотрошить еврейскіе карманы или унести у евреевъ какія-нибудь домашнія вещи. Такъ продолжалось довольно долго, и мы свыклисъ съ такимъ положеніемъ вещей.

10-го апрѣля появились въ селѣ семеро такихъ бандитовъ. Одинъ изъ нихъ зашелъ ко мнѣ, когда я сидѣлъ за работой. Въ это время было у меня нѣсколько крестьянъ, моизъ заказчиковъ. При входѣ солдаты обратились къ крестьянамъ: "заберите свое сукно, а если вы узнаете здѣсь сукно другихъ крестьянъ - захватите и его, потому что мы сейчасъ произведемъ тутъ "чистку". Крестьяне такъ и сдѣлали и ушли. Бандиты потребовали у меня денегъ. Я сейчасъ же почувствовалъ по тону и по всему ихъ поведенію, что дѣло обстоитъ сейчасъ куда серьезнѣе, чѣмъ въ предыдущіе налеты и отдалъ имъ всю наличность, бывшую при мнѣ. Забравъ деньги, они стали укладывать бѣлье, одежду и домашнія вещи, сколько только могли съ собою утащить и ушли. Я надѣялся, что этимъ я уже отдѣлался, но ошибся. Минутъ черезъ десять вернулся одинъ съ приказаніемъ старшаго доставить меня къ нему. Я пробовалъ откупиться деньгами. Солдатъ деньги забралъ, а меня всетаки повелъ къ старшему. Послѣдній потребовалъ у меня 200 рублей. У меня уже не было больше денегъ. Старшій началъ меня бить нагайкой и рукояткой револьвера. Я былъ окровавленъ. Я началъ его умолять, чтобы онъ разрѣшилъ мнѣ сходить въ село, гдѣ мнѣ удастся одолжить у знакомаго эту сумму. Старшій согласился и самолично пошелъ со мною. По дорогѣ мы встрѣтили кучку крестьянъ. Бандитъ сталъ меня бить, приказалъ мнѣ пѣтьеврейскія пѣсни и плясать, становиться на колѣни и перекреститься. Я вынужденъ былъ все это выполнить. Крестьяне не вмѣшивались. Но зрѣлище было, повидимому, не особенно имъ пріятно, потому что они начали расходиться. Старшій повелъ меня дальше. Встрѣтивъ свою знакомую русскую дѣвку - бандитъ велѣлъ мнѣ повторить пляску, пѣніе и проч. Крестьяне, къ которымъ я обратился, денегъ мнѣ не ссудили. Побои сыпались на меня безъ конца. Въ одной хатѣ, куда я зашелъ за деньгами, я засталъ мѣстную еврейку, заплаканную съ синяками на оголенныхъ рукахъ. Вокругъ нея

стояли 3 бандита, - что тутъ затѣмъ случилось лишне передать. Съ большимъ трудомъ мнѣ удалось достать у одного крестьянскаго парня 200 рублей. Солдатъ меня отпустилъ. Нѣсколько дней я скрывался, а потомъ уѣхалъ въ Чернобыль. Какъ мнѣ сообщили, не осталось абсолютно ничего въ моемъ домѣ и хозяйствѣ. Долженъ прибавить,что съ меня сняли одежду и сапоги и заставили продѣлать"комедію"въ одномъ бѣльѣ и босикомъ.

/Подпись/.

Хатуцкій, Мойше Дувидовъ, 42 лѣтъ, женатъ, лавочникъ.

/Переводъ съ еврейскаго/.

Съ появленіемъ струковцевъ мнѣ нечѣмъ было больше торговать въ моей лавчонкѣ. Товаръ былъ расхищенъ сбѣжавшимися бандитами, платившими мнѣ за него сквернѣйшими ругательствами и побоями. Прятать товаръ куда-нибудь, зарывать его въ землю - не помогало. Они не лѣнились рыскать всюду и чѣмъ дольше продолжался обыскъ, тѣмъ больше побоевъ было нанесено мнѣ и моей женѣ. Не помню, когда это было, ко мнѣ зашли два солдата и начали требовать денегъ. Я имъ отдалъ двѣ сотни рублей,бывшихъ при мнѣ. Они этимъ не удовлетворились и приказали мнѣ итти съ ними. Язналъ, что это грозитъ мнѣ большей опасностью потому, что было уже нѣсколько подобныхъ случаевъ. Евреи возвращались всегда съ такими увѣчьями, что ихъ трудно было узнать и передавали о страшныхъ вещахъ. Я началъ умолять солдатъ и предлагать имъ разныя вещи. Но ничего не помогло. Меня начали бить, и я долженъ былъ итти. Солдаты привели меня къ ручью и бросили въ воду. Они хотѣли, повидимому, меня утопить Но вода была тамъ очень мелка. Они швыряли меня во всѣ стороны. Не помогаетъ, я всетаки живъ. Тогда они меня вывели за деревню и бросили въ прудъ, находящійся возлѣ водочнаго завода. Тутъ смерть была уже неминуема. Но случайно проходили двое знакомыхъ крестьянъ. Они заступились за меня, увѣряя, что я "хорошій жидъ". Ругаясь, солдаты оставили меня въ покоѣ.

/Подпись/.

15 №253 ц. А. К. I 14650

ס. Карагод

(В 14 верстах от Чернобыля)

דאָס ד. קאַראַהאָד (Карагод) ליגט אין 14 ווערסט פֿון טשערנאָביל, באַשטייט פֿון אַ ערך 300
פּויערשע הײַזלעך און עס געפֿינט זיך דאָרט אַ אויבער נאָר פֿון 15 פֿאַמיליעס. [illegible] פֿון טשערנ:
נאָך כאָטאַנאַ אַרויס [illegible] דאָס דאָרף. ווי אין אַלע דערפֿלעך און דער אומגעגנט, האָבן
זיך די קאַראַהאָדער ייִדן גענוג גוט איינגעלעבט מיט די פּויערים. ווען [illegible] אין [illegible] סטרוק'ס
באַנדעס האָבן אָפּערירט אויף דער שטרעקע טשערנאָביל - כאָטאַנאַ - [illegible] איז די קאַראַהאָדער ייִדן
אויסגעקומען אויסצושטיין [illegible] ~~[illegible]~~ אַלע אויבער הײַזלעך זײַנען [illegible], פֿלעגט [illegible]
געוואָרן, דאָס [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~. די [illegible] פּויערים האָבן מיט-
געהאָלפֿן, [illegible], אין [illegible], זיך ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] צו די [illegible] פֿון די
באַנדיטן. די פּויערים האָבן זיך נישט [illegible] אויף [illegible] אַ [illegible] וואָרט. אין [illegible], ווי אין
אַ סך דערפֿלעך, וואָס געפֿינען זיך אין דעם פֿאַס פֿון סטרוק'ס אָפּעראַציעס, האָבן די באַנדיטן
[illegible] "אויספּראַלעפֿן", ווי דאָס אויבער האָט אין [illegible] איז [illegible] געוואָרן פֿאַר
נישטיקע [illegible] די פּויערים. וועגן די "אויספּראַלעפֿן" פֿלעגט מען [illegible] זיך אין די דערפֿער,
[illegible] פּויערים פֿון איין דאָרף פֿלעגן געבן [illegible] אויבער [illegible] און צו אַנדער דאָרף. אין קאַר.
ווי כמעט אין אַלע [illegible] דערפֿער זײַנען ייִדן נישט געבליבן - זיי האָבן זיך אַלע אַוועקגעלאָזט.
אין דער [illegible]. אין טשערנאָביל האָט זיך [illegible] [illegible] 3 ייִדן פֿון קאַר. כ' [illegible],
דאָס דאָרט זײַנען די ייִדן [illegible] [illegible] [illegible] מיט חסד: קיין [illegible] [illegible] זײַנען דאָרט
נישטאָ. פֿון די 3 ייִדן, ~~[illegible]~~ וועלכע זײַנען [illegible], [illegible] [illegible] פֿון דאָרף. די
[illegible] [illegible] [illegible] דעם דאָרף. [illegible] [illegible] האָבן [illegible] "[illegible]" [illegible], [illegible]
[illegible] - [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~, [illegible], [illegible] אויף [illegible] [illegible], איז
[illegible] [illegible] נישט [illegible] [illegible] פֿון [illegible]. די [illegible] [illegible]. [illegible] מיט אַ [illegible] [illegible];
דער [illegible] איז [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible] מיט אַ [illegible] [illegible] פֿון [illegible]. דאָס [illegible]
[illegible] איז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], און פֿון דעם [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] נאָר
[illegible] [illegible]. דער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], נאָר די [illegible] [illegible]
איז [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] מיט [illegible] נישט [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די
ייִדן נישט געקומען. [illegible] [illegible] צו [illegible] [illegible] זיך צו [illegible] צו [illegible] [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible], [illegible] נישט [illegible] [illegible] די [illegible], וואָס האָבן [illegible] [illegible] און אַ [illegible] [illegible] פֿון
די ייִדן. [illegible] איז דער [illegible] פֿון דעם, וואָס [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]:

<u>[illegible] נחום [illegible], 47 יאָהר, אַ [illegible], אַ [illegible].</u>

[illegible] פֿון פֿעברואַר 1918 איז [illegible] דאָרף [illegible] אַ [illegible] [illegible] געוואָרן פֿון סטרוק'ס [illegible].
דאָס זײַנען געווען פּויערים פֿון [illegible] דערפֿער, [illegible] [illegible] [illegible] אָדער
[illegible], וועלכע האָבן געהאַט [illegible] [illegible] (און [illegible] [illegible]) [illegible]. פֿון
אונדזער דאָרף זײַנען אויך געווען [illegible] פּויערים, וואָס פֿלעגן [illegible] [illegible] צו [illegible] אַ [illegible]
[illegible] אין אַ [illegible] [illegible] [illegible] מיט [illegible]-[illegible], [illegible] צו סטרוק'ס [illegible]. ווען סטרוק'ס

חוץ פלעגט דורכגיין [illegible], [illegible] נישט ווייט פון אונז, פלעגן מיך די דייטשן
ארויסנעמען צו גאסט [illegible]. אין [illegible], [illegible] מיך מיט [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] פון די [illegible]. דאס האט מיך [illegible]
און מיר [illegible] געווארן. [illegible] האבן מיך [illegible] צו א [illegible]
אין דארף. [illegible] צו מיר אין [illegible], וו אויך [illegible] דער ארבעט. און
[illegible] האבן מיך אויך [illegible], [illegible] האבן מיר [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible], האבן מיך די [illegible] צו די [illegible], „[illegible] צו [illegible] סחורה
און [illegible] סחורה, [illegible] אויך צו, [illegible] מיר [illegible]
[illegible]". די [illegible] האבן [illegible] סחורה [illegible]
[illegible], [illegible] אין [illegible], די [illegible] האבן [illegible] מיר [illegible]. אויך האב [illegible]
[illegible] אין [illegible] פון די [illegible], אז די [illegible], וו אין די
[illegible], און צו [illegible] דאס [illegible], וואס כ'האב [illegible] מיך [illegible].
[illegible] דאס [illegible], האבן די [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
צו האבן [illegible] אין [illegible]. כ'האב [illegible], אז איך [illegible]
[illegible]. כ'האב א [illegible] געהאט. און א [illegible] פון די [illegible]
[illegible] [illegible], און [illegible] פון [illegible] מיר [illegible].
כ'האב מיך [illegible]. דאס געלט האט דער [illegible] [illegible]
[illegible]. דער [illegible] האט [illegible] 200 [illegible]. כ'האב [illegible]
[illegible] נישט [illegible]. דער [illegible] האט מיר [illegible] צו [illegible] מיט א [illegible]
[illegible] פון [illegible]. כ'בין [illegible] געווארן. כ'האב [illegible] צו [illegible], [illegible]
[illegible] א [illegible] [illegible] אין [illegible] מיך מיר [illegible] 200 [illegible].
דער [illegible] האט [illegible] און מיט מיר [illegible]. [illegible] האבן מיר [illegible] א [illegible]
[illegible]. דער [illegible], [illegible], האט מיר [illegible], [illegible] די [illegible],
[illegible], מיך [illegible] אויף די [illegible] מיך [illegible]. כ'האב דאס [illegible]
[illegible]. די [illegible] האבן [illegible] נישט [illegible]. די [illegible] [illegible] נישט
[illegible] און [illegible], - די [illegible] האבן מיך [illegible]. דער [illegible] האט מיר
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] א [illegible], [illegible], דער [illegible] מיר [illegible]
[illegible] די [illegible]. די [illegible], צו [illegible] כ'האב מיך [illegible], האבן מיר דאס [illegible] נישט [illegible].
[illegible] האבן מיך אויף מיר [illegible]. און אין [illegible], און [illegible] כ'האב [illegible]
[illegible], האב אויך [illegible] [illegible], א [illegible], מיט [illegible]
אויף די [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] צו [illegible]. וואס די איז [illegible] און
[illegible] [illegible] צו [illegible]. מיט [illegible] איז מיר [illegible] צו [illegible]
א [illegible] 200 [illegible]. דער [illegible] האט מיר [illegible]. כ'האב מיר [illegible]

14651

[illegible], אין [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] כ'האב מיר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]. כ'[illegible] [illegible] [illegible] פון מיר [illegible].
[illegible] די [illegible] אין [illegible], אין [illegible] אין [illegible] [illegible] די „[illegible]" [illegible]

[illegible], 17 יאָר, א [illegible]; א [illegible]

און [illegible], [illegible] האבן מיך [illegible] [illegible], האב אויך [illegible] צו [illegible]. די סחורה
[illegible] די [illegible] [illegible], [illegible] מיט [illegible] און מיט [illegible].
ס'[illegible] נישט [illegible] אויך דאס [illegible] פון די סחורה און די [illegible], דאס
[illegible] און [illegible] אין דער [illegible]. [illegible] מיך נישט [illegible] צו [illegible] און [illegible]. און [illegible]
[illegible] ס'האט [illegible] דאס [illegible], [illegible] [illegible] מיר [illegible], [illegible] און [illegible]. כ'[illegible]
נישט [illegible] דאס [illegible]. [illegible] צו מיר [illegible] 3 [illegible], און [illegible] די [illegible]
[illegible] [illegible] אין די [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. כ'האב
צו [illegible] די [illegible] [illegible], וואס כ'האב [illegible] מיך [illegible]. [illegible] האבן צו מיך נישט
[illegible], און [illegible], אז אויך [illegible] מיט צו [illegible]. כ'האב [illegible], אז און [illegible]
א [illegible] פאר מיין [illegible], [illegible] האבן מיך [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], אז כ'האט צו [illegible], און [illegible] פון [illegible]
[illegible]. כ'האב מיך [illegible] די [illegible] צו [illegible], צו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ס'האט נישט [illegible]. כ'האט מיר [illegible] צו [illegible] און כ'האב [illegible].
די [illegible] האבן מיר [illegible] צו א [illegible] מיט [illegible] און מיר [illegible].
צו האבן [illegible], א [illegible] מיר [illegible]. [illegible] דאס [illegible] און [illegible] צו [illegible]. צו האבן מיר
[illegible] אויך [illegible], [illegible]. ס'[illegible] [illegible]: [illegible]. כ'האט מיר [illegible]
[illegible] און [illegible]. [illegible] [illegible] מיך א [illegible]-[illegible], [illegible] ס'איז [illegible]
א [illegible] מיט [illegible]. כ'האט מיר דארט [illegible]. די האב זיך [illegible]
[illegible] צו [illegible]. כ'[illegible] [illegible] א פאר [illegible]. צו האבן פאר מיר
א [illegible] פון די [illegible], [illegible], אז [illegible] א [illegible]. [illegible] מיר [illegible]
[illegible] די [illegible] פון מיר [illegible].

[illegible] [illegible]
1945

см. № 72

Кашперовка

Вырѣзана одна семья, - всего 2 семьи

(см. Борщаговка, доклад пострадавших от погрома и пожара в Борщаговкѣ, - матер. союза) № 72

№ 254-255

14653

קיטאַי = גאָראד

Китай Город

№254

„Der Amerikaner" №50, 10/XII-20
„Di Zait" 12/XII-20
New-York

ц.А.
Ж.1

14654

די שחיטה אין קיטײ-האראד, פאדאליער גוב.

(א בעריכט צו דער „דזשאינט דיסטריבושאן קאמיטע").

פופצעהן װערסט פון קאמענעץ-פאדאלסק ליגט א פארװארפען קלײן אי-דיש שטעדטעל קיטײ-האראד, װאו עס זײנען געװען עטליכע הונדערט אײנ-װאױנער, קײן שוק ראלע אין פאליטישען לעבען האט דאס שטעדטעל קײנמאל ניט געשפיעלט, און אפילו די גרויסע רוסישע רעװאלוציע האט ניט געהאט קײן װירקונג אויף דעם פאטריארכאלן לעבען פון קיטײ-האראד.

װעגען באלשעװיזם האבן די קיטײהאראדער אידן נאר געװאוסט, אז אונטער זײער הערשאפט קענען אידן ניט האנדלען און בלײבענדיג אהן פרנסות, קריגען זײ אויך ניט קײן ארבײט. אפשר טאקי דערפאר איז די קאמוניסטישע מאכט ניט געװען פאפולער אין דער שטעדטעל און צוליעב דעם אויך אין די ארומיגע דערפער. און װען אין אפריל 1919 זײנען קײן קאמענעץ געקומען די באלשעװיקעס, האט זיך אין קיטײהאראד גאר ניט גע-ביטן - אפילו קײן „סאװיעט" אדער „רעװקאם" (די אדמיניסטראטיװע ארטיגע רעװאלוציאנערע מאכט) איז דארט ניט געגרינדעט געװארען.

װען אבער שפעטער מיט זעקס װאכן האבן זיך די פעטליורצעס צוריק-געקעהרט פון גאליציען קײן פאדאליען איז אויף קיטײהאראד געפאלען דער גורל חרוב צו װערען און אידען ערגער פון אנדערע קהלות אין דער געגענד.

נאך װען די באלשעװיקעס זײנען געװען אין קאמענעץ האבן קאמענעצער יונגע לײט זיך „פערשולדיגט" געגען די אוקראינער מיט דעם, װאס זײנען בעגאנגען קײן ארינין (א שטעדטעל ניט װײט פון דארט) אפשטעלען דארט דעם פאגראם און האבן דערבײ צושמעטערט אן אוקראינישע מיליטערישע טײל.

נאטירליך, אז בײם צוריקקומען פון די אוקראינער, זײנען פילע קאמענעצער יונגע לײט אנטלאפען מיט די באלשעװיקעס און גראדע אין דער ריכטונג פון קיטײ-האראד. דאס איז אפשר געװען דער אײנציגער חטא, װעלכער איז אויך געטאן געװארען ניט מיט'ן װילען פון קיטײהאראדער אידן, אבער דאס איז אפשר געװען די אײנציגע סבה, װעלכע האט געבראכט צום חורבן פון קיטײ-האראד.

ס'האט זיך אנגעפאנגען פון דעם, װאס דעם 10-טן יוני 1919, אהינען אראפגעשיקט געװארען פון אוקראינישען גענעראל-שטאב פון גאַלעצקען עטלי-כע סאלדאטן מיט א קאמענדאנט (א שטראף-אפטײלונג אויסצוזוכען די באהאל-טענע קאמענעצער אידישע יונגע לײט װאס האבן צוקלאפט די „הײדאמאקעס" בײ ארינין).

די געקומענע „הײדאמאקעס" האבן זיך גלײך גענומען רויבען און שלאגען די אידן און אײנעם האט מען געהרגעט. דער קאמענדאנט האט פאר-געלײגט, אז די אידן זאלען אים געבען 500.000 רובעל קאנטריבוציע, חוץ דעם 450 פוד װײץ און קארן, 400 פאר װעש, 40 פוד צוקער, 10 קאסטענס שװעבעלאך און 20 פוד טאבאק, װעט ער פארהיטען די שטאט פון א פאגראם. זעלבסטפארשטענדליך, אז דאס ארימע שטעדטעל האט ניט געהאט אזױ פיל געלט און זאכען, און דער קאמענדאנט האט זיך געמוזט בעגניגענען מיט 70.000 רובעל, װעלכע די אידן האבען איהם געגעבען. אבער קײן ארדנונג איז ניט געװארען; אלע מאל האט מען אן אנדערען גערויבט און געשלאגען. דאך איז דאס אלעס געװען צום איבערטראגען.

שפעטער מיט צװײ טעג איז געקומען פון קאמענעץ אן אנדער קאמענדאנט װאשניצקי, מיט 118 סאלדאטען, װעלכער האט געדארפט פארנעמען דאס ארט פון פריערינען, װאס איז אפגעפאהרען קײן סטודעניציע.

נאך אײדער דער פריערדיגער קאמענדאנט האט פארלאזען דאס שטעדטעל, האבן שוין װאשניצקים הײדאמאקעס באװיזען זײערע מעלות: זײ צורויבען אויפסנײ אלע קלײטען און שטיבער און שלאגען די אידן, װעלכע טרעפען זײ זיך אונטער דער האנד. זײ באגניגענען זיך שוין ניט מיט שלאגען אלײן און הרגענען צװײ אידן. דאס שטעדטעל לעבט שוין איבער טויטשרעק, אבער לויפען נאך הילף קײן קאמענעץ, װאו עס איז פאראן די העכסטע מאכט, איז ניט מעגליך, װײל די הײדאמאקעס אויף די װעגען הרגענען יעדען אידען, און פון שטעדטעל לאזט מען אויך ניט ארוים.

שבת, דעם 14-טן יוני האט װאשניצקי צונויפגערופען אלע אידן אויף א מיטינג, װאו ער האט געהאלטען אן אנטיסעמיטישע רעדע, באשולדיגט די אידן אין באלשעװיזמאון געדראהט צו מאכען א פאגראם נאך ערגער װי אין פראסקוראװ.

מ'האט שוין געפיהלט די סכנה װאס האט געשװעבט איבערן שטעדטעל, אבער מען האט זיך קײן עצה ניט געקענט געבען. זונטאג, דעם 15-טן יוני,

1919, האט װאשניצקי צונויפגעזאמעלט פיל דאָרפס־גוים און זײ געהײסען רויבען די אידן, װײל דאס, האט ער ערקלערט, איז א מצוה, און קײן שטראף װעט קײנער ניט האבן. מיט דער הילף פון די 18 סאלדאטען האט זיך אנגעהויבען א פאגראם, בײ װעלכען מען האט ניט געלאזט אין די אידישע שטיבער די מינדעסטע זאך: די פענסטער און טהירען האט מען צובראכען, דאס מעבעל און שװערע זאכען האט מען אויף פורען אװעקגענומען. 12 בײנאכט דאס שטעדטעל ~~האט אויס~~שטיל געװארען, און דער קאמענדאנט האט באפוילען, אז יעדער זאל גײן אהײם און זײן רוהיג. אויף מארגען האט ער פארשפראכ אװעקצופארען. בײנאכט האט זיך אנגעפאנגען די שחיטה.

אט װאס עס שרײבט אין זײן באריכט װעגען דער נאכט דער ה. מעטעל־בוים, װעלכער איז געשיקט געװארען מיט דעם דאקטאר ציפין צו געבען די ערשטע הילף צו די געליטענע אין קיטײ־האראד.

„דעם 16־טן יוני, 10 אזײגער בײנאכט, א שעה נאכדעם, אז עס האט זיך פארשפרײט די ידיעה װעגען דער שחיטה, זײנען מיר, (א מעדיציניש־הילפס־קאמיסיע פון קאמענעצער קהלה) מיט א שמירה פון 24 סאלדאטען און 2 אפיצירען אפגעפארען קײן קיטײ־האראד. מיר זײנען געקומען 12 בײנאכט. דאס שטעדטעל האט אויסגעזעהען װי אויסגעשטארבען. נאך לאנגע זוכענישען האבען מיר געפונען צװײ אידן, װעלכע האבען אויך געװאלט אנטלויפען, װען זײ האבען דערזעהען מיט אונז די הײדאמאקעס. מיר האבען זײ בערוהיגט און האבען צוגעטרעטען ארגאניזירען די הילף פאר די געליטענע. פאמעלעך האט זיך אנגעהויבען צוזאמענצוקלײבען די פארבליבענע באפעלקערונג, װעלכע איז נאטירליך ניט געשלאפען. אויף זײערע אנװײזונגען האבען מיר געזוכט די פארװאונדעטע. אבער עס האט געשײנט, אז מיר װעלען ניט האבען קײן סך ארבײט – די פארװאונדעטע זײנען מײסטענס שוין געװען טויט, װײל די קאזאקען האבען זײ דערשאסען, אדער זײ זײנען געשטארבען אהן הילף, דען די ארטיגע פעלדשערס איז געװען שטרענג פערבאטען צו העלפען די געליטענע אידן. װײטער האבען מיר צונויפגענומען די הרוגים פון די שטיבער און פון אלע אנדערע ערטער, װאו זײ זײנען געלעגען. עס האט זיך ארויסגעװיזען דער רעזולטאט פון דעם עטליכע שעה'דיגען פאגראם – 73 טויטע: 36 מענער און 37 פרויען.

די ארומיגע בילד האט נאך ענטהאלטען אלע שפורען פון דעם פאגראם, װעלכער האט זיך ניט לאנג געענדיגט.

די פענסטער אין אלע שטיבער זײנען געװען אויסגעזעצט. אין פילע הײזער זײנען אויך ניט געװען די טהירען. אין די שטיבער האט מען ניט איבערגעלאזט קײן זאך, װעלכע זאל האבן די קלענסטע װערטה. װען מיר האבן געדארפט האבן הײס װאסער פאר די פארװאונדעטע, האבן מיר עס גע-מוזט װארעמען אין די מיליטערישע כלים, װײל עס איז ניט געװען צו קריגען א סאמאװאר מיט קוילען.

כמעט איבעראל אויף די װענט און אויף דער סטעלי האט מען גע-זעהען לעכער פון קוילען און בלוט, אבער מעהר פון אלעמען האט מען געזעהן בלוט - די װענט, די ערד, די פענסטער, אלעס איז געװען אין בלוט!

דאס בילד פון דער שחיטה לויט די ערצײלונגען פון די פארבליבענע איז געװען פאלגענדעס; זונטאג פארנאכט, װען די רויבערײ פון פויערים איז שטיל געװארען האט דער קאמענדאנט װאשניצקי געפאדערט קאנטריבוציע; װען מען האט אים געבראכט די לעצטע 56 טויזענט רובל, װעלכע מען האט קוים צונויפגענומען, האט ער געפאדערט אלע מאל אנדערע זאכען; דראהענ-דיג אויסצוקוילען אלע, האט ער זיך געהײסען געבען גאלדענע זײגערס, פארטסיגארען און אנדערע חפצים. אלע מינוט איז געװען א אנדערער באפעהל, און די אידן האבן געזוכט אלעס צו ערפילען, דענקענדיג, אז אפשר מיט דעם װעט מען אפראטעװען דאס שטעדטעל פון דער שחיטה, אבער דער פסק-דין פאר קיטײ-האראד איז שוין געװען אונטערגעשריבען - די שחיטה האט זיך אנגעהויבען.

12 אזײגער בײנאכט האט מען דערהערט געװאלדען און א שיסערײ - די קאזאקען זײנען געגאנגען פון שטוב צו שטוב און אומעטום איז פארגעקומען די זעלבע סצענע: צו ערשט געבען זײ עטליכע שאס אין די פענסטער. נאכדעם רײסען זײ זיך ארײן און מען נעמט צו אלע װערטפולע זאכען און געלט, שפעטער א באפעהל - אלע פון קלײן ביז גרויס זאלען ארויסגעהען אין דרויסען װאו אלע װערען אויפ'ן ארט דערשאסען. װײנען און בעטען האט נאר ארויסגערופען בײ די װילדע רוצחים געלעכטער און שפאס. פאר דעם הרגענען האט מען פיל געשלאגען, געפײניגט און געשענדעט, קינדער האט מען אויך ניט געשאנעװעט, און צװישען די הרוגים און פארװאונדעטע האט מען געפונען קלײנע קינדער; װען די מוטערס האבן געװײנט און געבעטען, אז מען זאל כאטש לאזען די קינדער,

האט דער קאמענדאנט געזאגט, אז די אידן דארף מען אויסהרגענען, אז עס זאל פון זײ ניט בלײבן. מיט א סאדיסטישע אכזריות האט מען געקוילעט די קינדער אין די אויגן פון די עלטערן. און נאך דעם די עלטערן, װעלכע זײנען משוגע געװארן בײ דער שוידערליכער סצענע. צװישן די הרוגים און פארװאונדעטע געפינען זיך אײניגע, װעלכע זײנען געהרגעט געװארן מיט קוילען „דום-דום"; צו פארשטעהען די ברוטאלע געשעהענישען און די אונ-מענשליכע אכזריות, װעלכע דער קאמענדאנט און די סאלדאטען האבן ארויס-געװיזען אין דער שרעקליכער נאכט, איז גענוג, װען מען באקענט זיך מיט פאלגענדע עפיזאדען, װעלכע זײנען ניט קײן אויסנאם, נאר אײנע פון די, װאס מען האט געהערט צענדליגער:

די בעל-הביתטע, װאו דער קאמענדאנט איז געװען, האט איהם באדיענט, װי א דיענסט און האט אװעקגעגעבען אלעס, װאס זי האט פארמאגט, ער זאל זי לאזען לעבען. ער האט איר צוגעזאגט, אבער שוין נאך דער שחיטה, װען ער האט געדארפט אפפאהרען, האט ער געהײסען זיך געבען מילך. מיט ציטע-רענדע הענד האט די פרוי אים געגעבען א גלאז מילך. ער האט אויסגעטרונ-קען, ארויסגענומען דעם רעװאלװער און געזאגט: „יעצט װעל איך דיר בא-צאהלען" און האט זי דערשאסען.

בײ א שוסטער, רובמאן האט װאשניצקי געפאדערט ער זאל איהם מאכען א פאר שטיװעל. דער ארימער שוסטער איז געזעסען צװײ טעג און האט געאר-בעט. זונטאג האט מען אים צוראבירט, נאר דעם קאמענדאנט'ס שטיװעל האט מען געלאזט. בײ נאכט איז געקומען דער קאמענדאנט און האט אפגענומען די שטיװעל. אלס דאנק פאר דער ארבעט האט ער געשאסען דעם שוסטערס מײדעלע הנצע פון אכט יאר אלט און דאס װײב האט ער פארװאונדעט מיט א „דום-דום" קויל.

בײ א שנײדער האט זיך װאשניצקי פארזאגט מאכען א מלבוש - טאג און נאכט האט דער שנײדער געארבײט. אין דער שרעקליכער נאכט איז גע-קומען דער מערדער, האט אנגעטאן די נײע יוניפארם, איז געבליבען צו-פרידען מיט דער ארבײט און האט אויפ'ן ארט דערשאסען דעם שנײדער זײן פרוי און א קינד.

די פויערים האבן ניט גענומען קײן אנטײל אין דער הריגה, חוץ דעם געװעזענעם זשאנדארם גאלאדעצקי. אבער אין רוב האבן זיך באטײ-ליגט פיעל פויערים-שכנים, געװעזענע אידן-פרײנד, װעלכע האבן נאך דעם

פּאגראם װײטער גוט געלעבט מיט די אידן.

נעמענדיג אין אנבעטראכט די צאהל פון די געהרגעטע אין פאר־גלײך מיט דער צאהל פון אידישע אײנװאהנער (כמעט 200 פּראצענט), די צאהל פארװאונדעטע און די ראפּיזירטע אכזריות, מוז מען זאגען, אז די שחיטה אין קיטאַ־האראד איז אײנע פון די װאס זײנען א אויסנאם אפילו אין דער געשיכטע פון פּאגראמען אויף אידן.

ס'איז זעלבסטפערשטענדליך, אז פּעטליורעס רעגירונג, װעלכע האט דעם ~~צװײטן~~ טאג נאך דער שחיטה געגעבען א שמירה דער הילף קאמיסיע פון דער קאמענעצער קהלה, װאס איז געפאהרען קײן קיטאַ־האראד, האט ניט געקענט פארשװײגען די שרעקליכע מעשה־קיטאַ־האראד.

די אידישע קהלה אין קאמענעץ און דער מיניסטער פאר אידישע ענינים, װעלכער איז צוזאמען מיט דער רעגירונג דאן געװען ניט װײט פון דעם ארט, װאו אידישע בלוט האט זיך געגאסען טײכען־װײז, האבען אויפגעפאדערט בײ פּעטליורען צוצוציהען די שולדיגע צו פעראנטװארטליכקײט. דער מערדער װאשניצקי איז דאך ארומגעגאנגען א שטיקעל צײט פרײ ביז ער איז ארעסטירט געװארען גאר פאר א אנדערער זאך, דאן האט מען אים אויך צוגעשטעלט זײן שולד אין פארגיסען אומזיסט אידיש בלוט אין קיטאַ־האראד.

װען דער רוצח איז געבראכט געװארען, האט ער זיך ניט אנערקענט שולדיג און האט נאך מיט חוצפה געזאגט, אז אויב ער זאל לעבען בלײבען װעט ער װײטער הרגענען אידן, װײל אזוי דארף טהון יעדער אוקראינישער פאטריאט, װען ער קעמפפט מיט די באלשעװיקעס. עס איז אויך געקומען א דעלעגאציע פון סאלדאטען פון דעם פראנט, װעלכע האבן געבעטען באַ־פרײען װאשניצקין, װײל ער איז א גוטער אפיציר און איז געטרײ דעם פאטערלאנד.

דער געריכט האט אבער אויסגעהערט לעבעדיגע עדות, װעלכע האבן דערצעהלט װעגען די שוידערליכע בלוט־פארגיסונגען אין װעלכע ער איז שולדיג, און װאשניצקי איז פארמישפּט געװארען צום טויט שטראף. דער מיטהעלפער אין פּאגראם גאלאדעצקי איז געשטארבען אין טורמע.

עס האט אויסגעזעהן, אז די רעגירונג נעמט זיך ערנסט קעמפפען מיט די פּאגראמען, אבער שפעטער מיט א שטיקעל צײט האט זיך ארויס־געװיזען, אז עס איז נאר געשפּילט געװארען א קאמעדיע צו װײזען דער װעלט, אז מען באשטראפט די שולדיגע.

װינטער, װען אין קאמענעץ איז געװען די געמישטע מאכט פון פאליא-קען און אוקראינער, האט מען געזעהען דעם קאמענדאנט װאשניצקי פראנק און פרײ. אויף דער פאדערונג פון א קהלה פארשטעהער איז ער ארעסטירט געװארען און געבראכט צום קאמענדאנט פון דער שטאדט; װאשניצקי איז אבער תיכף באפרײט געװארען, װײל ער האט געהאט א צײגעניש, אז ער איז דורך פעטליורען באגנאדיגט געװארען פון זײן שטראף און קײנער האט ניט דאס רעכט איהם צו פארהאלטען.

די געליטענע אין קיטײ-האראד האבן זומער 1919 געקראגען הילף פון פעטליורעס געלדער, װעלכע זײנען צוטײלט געװארען דורך דעם קאמי-טעט ביים אידישן מיניסטעריום. -

Л 255

Ч.А.
К.I

14661

к[l]

Из материало ЕКОПО (Киев)

Получено Редакцией I4.9. 1921 года,

КИТАЙ-ГОРОД, ~~Киевской~~ Подольской ГУБ.

В начале Апреля 21?/ банда в количестве 60 кавалеристов вошла в Китай-Город. 4-ый стрелковый полк для борьбы с бандитами стоял в Дашеве. Евреи отказали в контрибуции, пригласив 4-ый полк, который прогнал банду. Через день, когда 4-ый полк вернулся в Дашев, эта же банда вошла в город и убила 7 евреев.

В Жорницах 3 бандита убили трех человек семьи Хисина аптекаря. Один врач был ранен.

Сведения даны Близнюком.

14652

№ 256-263

118, 7

Kiel

8

№256

14663

24טען אויגוסט 1919 יאהר [illegible]

[illegible] 2 [illegible] דאס טאג, [illegible] גענומען
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] געוועזן [illegible]
שרייענדיק [illegible] [illegible], און [illegible] אנגעפאלן
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 3 4 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] החנות
[illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 54
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

צו טויטע פון סאלדאטן וואס האלטן דא
געפאטראליעט אין דער הויף, אזוי אז מיר קומען
געשטאנען צו 20 מענטש נאכאנאנד האט מען
אונז צוגעפירט אלעמען פארן אין דרויסן
אנגעשטעלט, ביז ער האט אונז געלאזט גיין
און דאן ווערט דער קאמענדאנט האט מען
געפירט דאס געשטאלט דאס דאקומענטן און
דאס הויף. סא וואס אלעס איז פאסירט
סא האט געדויערט לאנג 1/2 שעה און דאן האט
מען געוואוסט קיינעם שום פאסירונג און דאן
האט גיפירט אונזער גרופע און דרויסן און
וועכטער פאר אונז צוגעשטעלט אלע צי [illegible]
פארגעהן גאט איז אלעס וועגן בעטן גאט
אזוי האט מען אונזער געפירט און [illegible]
און אלע געשטאנען און דער [illegible] פון טויט
און סא האט זיך געוואלט אלעמען [illegible]
וואוינונג וועלכע האט זיך פאר אונז
פארן געשטאנען [illegible]
[illegible]
[illegible]

שלום חלילה בלויבן ולדון ומיר פריילעכע ווערטער וור
הושען, פארשטייט דוך ולדון אלוך מה כוו לאן
ואלס לעבט וויבער דאך אין דעמאקראטיע פארעם
שווערן געאנגען מיט הושען מענטשן וועלכע געווען
פאר טויזנט לעבן און מה מלה מלחמה וואלן
מיט [illegible]
נוראים סוף כל התקלה און יונגע דערפון פאר
מנודים, לכן החוב עלינו להודות להם ולהבין
נפלאות מעולם ומעשים כי הוא נעשה רשה
שהיתה מן משא לבואו דהקשר הזה [illegible]
שבועת נבחרים הזה לדור שלא נגלה להם ואני
נפלאות המוכתים וכתוב ויורה ואומר לשון
של אחר ינער ולכך ולא יסף החטאים [illegible]
ולכן כל אחד מחויב להשתדל בזה ולתן נפלאות
מנודים כי רק מהם נפלאותם ולהבין [illegible]
ישראל נפלאות בכלל גדולה, לכן ישנה ל
כל אחד ואחד לראות בעצמו בזה הקשר להודות
מעלות המנוחים שם המוכתים להיות ושמו
עבודתם בחייהם כמו הרוב מהורם
לבורא שלא נשכח את עמנו והקדושים והרוצחים